

Turinys

1 skyrius	Ištekliai ir taupymas	4
2 skyrius	Biudžetas	31
3 skyrius	Skolinimasis	54
4 skyrius	Investavimas	66

Sutartiniai ženklai

	Individualus darbas
	Darbas su visa klase
	Pasitark su artimaisiais
	Ieškok informacijos internete
	Imkis užduočių
	Pasitikrink
	Sunkesnė užduotis

Ištekliai ir taupymas

Per aštuntąjį Viljamo gimtadienį močiutės nusprendė, kad vaikui atėjo metas sužinoti pinigų vertę. Turėdamos tai galvoje, jos skyrė anūkui kas savaitę dolerį kišenpinigių, tačiau primygtinai reikalavo kruopščiai, iki cento, pasižymėti visas išlaidas. Senoji Kain padovanojo Viljamui žalia oda įrištą sąskaitų knygą, kainuojančią devyniasdešimt penkis centus, – juos atskaitė iš pirmosios savaitės kišenpinigių. Nuo tada kiekvieną šeštadienio rytą įteikiamą dolerį močiutės paskirstė. Penkiasdešimt centų Viljamas galėdavo investuoti, dvidešimt – išleisti, dešimt – paaukoti labdarai, o dvidešimt – pasitaupyti. <...> Devintąjį gimtadienį Viljamas pateikė senelėms sąskaitų knygą, kad šios atliktų metinį patikrinimą. Žalioji knyga rodė, jog per praėjusius metus sutaupyta daugiau nei dvidešimt penki doleriai. <...> Priartėjus vienuoliktajam gimtadieniui kredito skiltis sąskaitų knygoje rodė keturių šimtų dvylikos dolerių pelną. <...> Viljamas kruopščiai vedė sąskaitų knygą iki dvidešimt pirmojo gimtadienio. Jei močiutės tada dar būtų buvusios gyvos, jos būtų pasididžiavusios baigiamuoju įrašu skiltyje, pavadintoje LĖŠOS.

Pagal Jeffrey Archer, *Kainas ir Abelis*¹

Tai ištrauka iš žymaus grožinės literatūros kūrinio. Veiksmas vyksta praėjusio amžiaus pradžioje, ir pinigų vertė visai kita – už tris dolerius buvo galima nupirkti dviratį. Šio romano veikėjas Viljamas – turtingų bankininkų šeimos atžala. Ir vis tiek, nepaisant turty, jis nuo mažens buvo pratinamas taupyti ir mokomas protingai elgtis su pinigais.

Apsvarstykite šiuos klausimus:

1. Ar panašus atvejis galimas realiame gyvenime?
2. Ar verta taupyti nuo aštuonerių?
3. Kiek, Jūsų nuomone, Jūsų amžiaus mokiniui pakaktų kišenpinigių?
Kam derėtų juos skirti?
4. Ar taupyti turėtų tik pasiturintys žmonės?
5. Kiek procentų pajamų reikėtų skirti taupymui?
6. Ką galima taupyti?
7. Kodėl reikia taupyti? Atskleiskite kuo daugiau motyvų.

Pasidalykite nuomonėmis su kitais.

Tvarkant asmeninius finansus labai svarbūs du įpročiai:

1. Išmintingai pirkti.
 2. Išmintingai vartoti.
- Tolesnės užduotys padės suprasti jų svarbą.

¹Vert. G. Tartėnienė. Vilnius: BALTO leidybos namai, 2017

Horizontaliai

IMKIS UŽDUOČIŲ

Sprendžiant užduotį svarbiausia suprasti situaciją, suvokti, kokius skaičiavimus reikia atlikti. O apskaičiuoti už Tave galės skaičiuotuvas ar specialiosios matematinės programėlės.

- Jei turi išmanųjį, užduotį išspręsti palengvins programėlė **Photomath**. Labai svarbu, kad skaitinį reiškinių ar lygtį užrašytum tiksliai, tvarkingai. Tada telefonu nuskenuok ir iškart sužinosi atsakymą.

- Kompiuteriu užduotis gali išspręsti pasinaudodamas daugybe programų, pvz., **Symbolab**, **Wolfram** ir kt. Surink reikiamą reiškinių ar lygtį programos lango laukelyje ir atsakymą sužinosi vienu mygtuko paspaudimu.

full pad »

x^2	x^\square	\log_\square	$\sqrt{\square}$	$\sqrt[\square]{\square}$	\leq	\geq	$\frac{\square}{\square}$	\cdot	\div	x°	π
$(\square)'$	$\frac{d}{dx}$	$\frac{\partial}{\partial x}$	\int	\int_\square^\square	lim	Σ	∞	θ	$(f \circ g)$	H_2O	$\begin{pmatrix} \square & \square & \square \\ \square & \square & \square \\ \square & \square & \square \end{pmatrix}$

Most Used Actions

simplify	solve for	inverse	tangent	line	See All ▾
----------	-----------	---------	---------	------	-----------

$2 \cdot 53 - 5 \cdot 36 + 45 \cdot 12$ Go

- Gali skaičiuoti skaičiuotuvu. Tai truks šiek tiek ilgiau nei skaičiuojant programėlėmis.
- Kai kurias užduotis (nurodyta) patogiau spręsti kompiuteriu, programa **Excel**. Beje, gal skaičiuoti skaičiuotuvu ir atrodo paprasčiau, bet argi nesmagu išmokti kažką naujo? Paprašyk, kad pamokytų mokytojas ar vyresni draugai.

Sprendžiu savarankiškai

Išmintingas pirkimas¹

1. Parduotuvėje „Rududu“ taikomos nuolaidos.

a) Kiek kainuos 1 kg deserto su 30 % nuolaida, jei be nuolaidos 1 kg kaina 15 Eur?

.....

b) Arbatinio kaina, taikant 40 % nuolaidą, sumažėjo 12 Eur. Kiek kainavo arbatinis?

.....

c) Patalynės komplektas su 12 Eur nuolaida kainuoja 20 % mažiau. Kokia pradinė patalynės komplekto kaina?

.....

d) Kiek procentų sumažėjo apelsinų kaina, jei 1 kg be nuolaidos kainavo 2 Eur, o su nuolaida 1,20 Eur?

.....

2. Parduotuvėje už tam tikrą sumą galima nusipirkti 100 sąsiuvinių.

a) Kiek sąsiuvinių už tą pačią sumą galėtume nusipirkti su 20 % nuolaida?

.....

¹ Nepamiršk – visur skaičiuodamas pinigus apvalink cento tikslumu, kitus dydžius – kaip nurodyta sąlygoje.

Skolinimasis

Viskas gerai. Nepanikuok. Nepanikuok. Tai tik VISA kortelės sąskaita. Tiesiog popiergalis. Ko čia bijoti kelių skaičiukų?

Pro kabineto langą spoksau į autobusą, riedantį Oksfordo gatve, ir įkalbinėju save atplėšti baltąjį voką, gulintį ant mano užgriozdinto stalo. „Paprasčiausias popiergalis“, – kartoju gal kokį tūkstantąjį kartą. Gal aš kvaiša ir tiksliai nežinau tos VISA sąskaitos dydžio?

Apytiksliai.

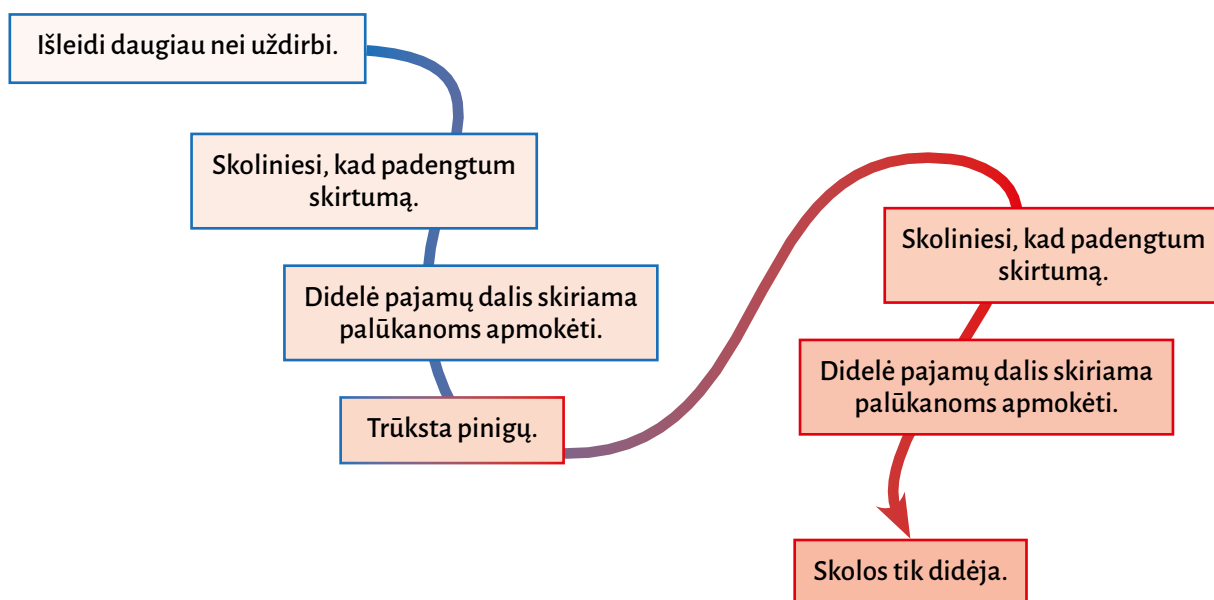
Bus apie... 200 svarų. Na gal trys šimtai. Taip, tikriausiai trys šimtai. Daugiausia trys šimtai penkiasdešimt. Mano šypsena blėsta, galiausiai visiškai užgęsta. Gerklėje įstringa kažin koks karštas gumulas. Matyt, panika.

Esu išmušta iš vėžių. Nebežiūriu, kaip paprastai, į „Mažiausią mokėtiną sumą“ ir į visa kita, o neriu tiesiai žemyn, prie apatinio skaičiaus.

Devyni šimtai keturiasdešimt devyni svarai šešiasdešimt trys pensai. Juodu ant balto.

Sophie Kinsella, *Slaptas parduotuvių maniakės svajonių pasaulis*¹

Ši ištrauka iliustruoja daugelio žmonių kasdienybę – kredito kortelės, kitos paskolų rūšys suteikia galimybę skolintis, tačiau gali įtraukti ir į tikrą užburimą ratą. Žmogus net nejaučia, kaip, neribodamas savo išlaidų, klimpsta vis giliau ir giliau.

¹Vert. P. Kruglinskienė. Kaunas: Jotema, 2007.